

Preču zīmes komercdarbībā

Preču zīme ir apzīmējums, kuru lieto, lai atšķirtu viena uzņēmuma preces vai pakalpojumus no citiem. Ar reģistrāciju preču zīmes īpašniekam tiek piešķirtas izņēmuma tiesības. Sniedzam atbildes uz komersantu biežāk uzdotajiem jautājumiem par preču zīmju reģistrāciju.

1. Vai mana preču zīme ir automātiski aizsargāta tāpēc, ka to izmantoju savā komercdarbībā?

Pēc būtības ne, jo Baltijas valstis un Baltkrievija ir „pirmā iesniedzēja” valstis. Tas nozīmē, ka preču zīmes aizsardzība sākas tikai pēc veiksmīgas reģistrācijas. Šim noteikumam ir viens izņēmums – likums ļauj apstrīdēt preču zīmi, pamatojoties ar iepriekšēju plaši pazīstamas zīmes izmantošanu, pat ja šī plaši pazīstamā preču zīme nav reģistrēta. Tomēr, ja vēlaties būt drošs par preču zīmes aizsardzību, reģistrējiet preču zīmi.

Noderīgi zināt! Latvijā jaunu preču zīmi var apstrīdēt, arī pamatojoties uz iepriekš komercdarbībā labā ticībā izmantotu nosaukumu, ar nosacījumu, ka citas personas veikta šī paša vārda izmantošana var maldināt patērētājus.

2. Kāds labums rodas no preču zīmes reģistrēšanas?

Reģistrēta preču zīme dod skaidras un īstenojamās tiesības liegt citām personām izmantot šo preču zīmi tirdzniecībā.

Ja savas komercdarbības, preču vai pakalpojumu apzīmēšanai izmantojat noteiktu zīmi, to ir vērts reģistrēt kā preču zīmi. Tādējādi varēsiet nodrošināt, ka citas personas neizmanto to pašu zīmi. Papildus tam varētu arī novērst jūsu zīmei sajaucami līdzīgu zīmju izmantošanu, ja tā var maldināt potenciālos patērētājus. Visbeidzot – pēc reģistrēšanas preču zīme kļūst par īstu uzņēmuma aktīvu: tā ir jūsu intelektuālais īpašums. Jūs varat piešķirt citām personām (piemēram, darījuma partneriem vai izplatītājiem) tiesības izmantot jūsu preču zīmi;

ja nolemjat pārdot savu uzņēmumu, tās vērtību var izmērīt; zīmi kā biznesa aktīvu var arī pārdot atsevišķi no uzņēmuma.

3. Vai preču zīmi reģistrēt ir grūti, un cik daudz laika tam vajadzēs?

Visgrūtākais uzdevums ir izlemt, kādu zīmi reģistrēt un kādā formātā to darīt: logo kā grafisku zīmi? Jūsu sabiedrības vai preces nosaukumu kā vārdisku zīmi? Vai varbūt nepieciešams reģistrēt abus – gan vārdu, gan logo? Un vai esat pārliecināts, ka zīme nepārkāpj nevienas citas personas tiesības? Vai esat veicis preču zīmes meklēšanu?

Nākamais solis ir visaptveroša preču un pakalpojumu, uz kuru attieksies reģistrācija, saraksta sagatavošana: **preču zīmi var reģistrēt tikai konkrētām precēm vai pakalpojumiem, kuriem tā tiks faktiski izmantota.** Šajā procesā ir ieteicams piesaistīt profesionālu patentpilnvarnieku preču zīmju lietās. Ja tas tomēr nav iespējams, patentu un preču zīmju reģistrācijas iestādes piedāvā daudz bezmaksas informācijas materiālu, un iespējamas arī konsultācijas.

Patī preču zīmes reģistrācija ir ļoti viegla un vienkārša. Baltijā to var izdarīt, iesniedzot elektronisku pieteikumu attiecīgās valsts patentu iestādes tīmekļa vietnē. Ja jūs jau zināt, ko un uz kādām precēm vai pakalpojumiem vēlaties reģistrēt, pieteikuma iesniegšanai vajadzēs mazāk nekā stundu.

Pēc preču zīmes reģistrācijas pieteikuma saņemšanas patentu iestāde veic savu pārbaudi un izlemj, vai reģistrēt preču zīmi. Lēmums tiks publicēts, un pieteicējs (ja lēmums ir negatīvs) vai jebkuras trešās personas (ja lēmums ir pozitīvs) var to

**Ieva
Andersone,**
zvērīnātu
advokātu
biroja
SORAINEN
partnere,
zvērīnāta
advokāte

Tiesībām uz preču zīmi ir teritoriāls raksturs: tas nozīmē, ka aizsardzība būs spēkā tikai tajā valstī vai reģionā, uz kuru attiecas preču zīmes pieteikums.

apstrīdēt. Pēdējais solis ir preču zīmes reģistrācija un preču zīmes apliecības iegūšana. Praksē preču zīmes reģistrācijas process var ilgt aptuveni 15 mēnešus no pieteikuma iesniegšanas.

4. Kā nodrošināt savas preču zīmes aizsardzību citās valstīs?

Tiesībām uz preču zīmi ir teritoriāls raksturs: tas nozīmē, ka aizsardzība būs spēkā tikai tajā valstī vai reģionā, uz kuru attiecas preču zīmes pieteikums. Par laimi, pastāv starptautiskas un reģionālas reģistrācijas iespējas. Ja vēlaties, lai jūsu zīme ir aizsargāta visā Eiropas Savienībā, labākā izvēle ir Eiropas Savienības preču zīme, ko reģistrē Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs (EUIPO). Pieteikuma rezultātā tiks radīta viena reģistrācija, kas ir derīga visās Eiropas Savienības valstīs.

Savukārt, ja jūs interesē vairākas valstis ārpus Eiropas Savienības, pareizā izvēle būs starptautiskā reģistrācija, ko veic Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija (WIPO). Starptautiskas reģistrācijas gadījumā pirmais solis būs nacionālais pieteikums vai reģistrācija konkrētā valstī – tā kalpo kā ieejas punkts starptautiskai reģistrācijai tā sauktajā Madrides sistēmā (pēc Madrides vienošanas vai Madrides protokola).

5. Kādas ir preču zīmes reģistrēšanas izmaksas? Vai ir kādas slēptas izmaksas?

Ja preču zīmes reģistrācija tiek pieprasīta tikai vienai preču un pakalpojumu klasei (saskaņā ar starptautisko Nicas klasifikāciju), reģistrācijas izmaksas ir 145 EUR Igaunijā, 185 EUR Latvijā, 180 EUR Lietuvā un aptuveni 580 EUR Baltkrievijā. Par katru nākamo klasi veicama papildu maksa – 45 EUR Igaunijā, 30 EUR Latvijā, 40 EUR Lietuvā un 50 EUR Baltkrievijā.

Ja ir izdevies visu izdarīt pašam vai ar attie-

cīgo patentu iestāžu piedāvāto bezmaksas resursu palīdzību, nekādu slēpto izmaksu nebūs. Ja tomēr izvēlēsieties vispirms saņemt padomu no patentpilnvarnieka vai jurista, un varbūt veikt iepriekšēju preču zīmju meklēšanu (kas tiešām ir ieteicams), par šiem pakalpojumiem radīsies papildu izmaksas. Izmaksas var mainīties atkarībā no pakalpojumu sniedzēja, bet vispārīgi tām nevajadzētu pārsniegt 500 EUR par šāda veida pakalpojumiem.

Noderīgi zināt! Latvijā, Igaunijā un Baltkrievijā ārvalstu pieteicēji var vērsties vietējā patentu iestādē tikai ar vietējā patentpilnvarnieka starpniecību. Lietuvā šāds nosacījums attiecas uz pieteicējiem no valstīm ārpus ES.

Oficiālā maksa par Eiropas Savienības preču zīmes reģistrāciju vienā preču un pakalpojumu klasē ir 850 EUR. Par otro klasi jāmaksā 50 EUR, un par trešo un katru nākamo klasi – 150 EUR. Protams, varat arī izvēlēties patentpilnvarnieka palīdzību.

Starptautiskais pieteikums, izmantojot Madrides sistēmu, ir visdārgākais, tomēr kopējā summa ir atkarīga no zīmes, tās sarežģītības, klašu skaita un galvenokārt – no valstu, kurās vēlaties aizsargāt savu zīmi, skaita. Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas mājaslapa piedāvā ērtu kalkulatoru, ar kuru var pārbaudīt iespējamās izmaksas.

6. Ko var un ko nevar reģistrēt kā preču zīmi?

Tipiska preču zīme sastāv no noteikta vārda, vārdu kombinācijas, logo vai vārda un logo kombinācijas. Zīmei jābūt ar atšķirtspēju – tas nozīmē, ka zīme nedrīkst vienkārši aprakstīt konkrētās preces un pakalpojumus. Piemēram, mēbeļu veikala vārdu zīmi „labākie krēslī”, visticamāk, neregistrēs. Tiesību aktos noteikti arī citi pamati zīmes reģistrācijas atteikumam, piemēram, nedrīkst reģistrēt valsts oficiālo heraldiku.

Dažos gadījumos Baltijā preču zīmju tiesību akti atļauj reģistrēt tādas inovatīvas zīmes kā skaņas un pat smaržas zīmes.

JURISTA
PADOMS

► 7. Vai drīkst reģistrēt preču zīmi, kas ir līdzīga cita uzņēmuma preču zīmei – it īpaši, ja produkti ir ļoti atšķirīgi?

Ja preču zīme ir līdzīga cita uzņēmuma preču zīmei, ir jābūt ļoti uzmanīgam.

Ja uz šo zīmi attiecināmie produkti vai pakalpojumi arī ir līdzīgi otra uzņēmuma precēm, šādu līdzīgu zīmi nebūtu ieteicams reģistrēt. Pat ja izdots iegūt spēkā esošu reģistrāciju, otrs uzņēmums var iebilst pret jūsu zīmi vai nu tieši pēc reģistrē-

Ja iepriekšējā zīme ir plaši pazīstama, tad līdzīgu zīmi nedrīkst izmantot pat ļoti atšķirīgiem produktiem vai pakalpojumiem, jo šāda rīcība var maldināt patērētājus.

JURISTA
PADOMS

šanas, vai vēlāk, piemēram, apstrīdot preču zīmi. Tad sāksies ilgstošs process, kura ietvaros jums būs jānoskaidro, vai jūsu zīmes tiešām ir līdzīgas un vai tās var radīt patērētājiem sajaukšanas iespēju. Tādēļ, ja vien nav laba argumenta, kas pamato, ka preces nebūs iespējams sajaukt, labāk izvēlieties atšķirīgāku zīmi.

Ja preces vai pakalpojumi ir ļoti atšķirīgi, līdzīgu zīmi reģistrēt nebūs problēmu. Tomēr, ja iepriekšējā zīme ir plaši pazīstama, tad līdzīgu zīmi nedrīkst izmantot pat ļoti atšķirīgiem produktiem vai pakalpojumiem, jo šāda rīcība var maldināt patērētājus. Piemēram, iedomājieties, ka *Coca-Cola* zīmolu varētu izmantot līmei! Mēģinājums reģistrēt šādu preču zīmi patiešām notika, un tiesa konstatēja, ka tāda zīmes izmantošana radītu sajaukšanas iespēju.

8. Cik ilgi preču zīmes reģistrācija būs spēkā?

Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas nacionālo preču zīmju un Eiropas Savienības preču zīmju tiesiskā aizsardzība ir spēkā 10 gadus no pieteikuma iesniegšanas (bet ne reģistrācijas!) datuma. Igaunijas nacionālās preču zīmes un saskaņā ar Madrides sistēmu reģistrētas preču zīmes tiesiskā aizsardzība ir spēkā 10 gadus no reģistrācijas datuma. **Preču zīmes tiesisko aizsardzību katru reizi var atjaunot uz 10 gadiem, un atkal un atkal neierobežoti pagarināt uz vēl 10 gadiem.**

Materiāls tapis
sadarbībā ar

SORAINEN

9. Ja preču zīme ir reģistrēta, kādas ir manas tiesības? Vai ir jāpilda kādi pienākumi, lai uzturētu reģistrāciju?

Preču zīmes reģistrācija piešķir ekskluzīvas tiesības konkrēto zīmi izmantot precēm un pakalpojumiem, kuriem tā reģistrēta. Tas nozīmē, ka varat citām personām aizliegt izmantot šo vai līdzīgu zīmi tādiem pašiem vai līdzīgiem produktiem vai pakalpojumiem. Ja jūsu zīme kļuvusi plaši pazīstama, varat aizliegt tās izmantošanu arī atšķirīgiem produktiem un pakalpojumiem. Vēl jums ir arī tiesības piešķirt licenci uz preču zīmi, piemēram, ja apsverat franšīzes iespēju.

Tiesības uz reģistrētu preču zīmi ir tādas pašas kā jebkuras citas īpašuma tiesības, vienīgi tiesību objekts ir nemateriāls. Tāpat kā citas īpašuma tiesības, tās var atsavināt: varat pārdot savu preču zīmi citai personai.

Lai uzturētu reģistrāciju, vienīgais pamata pienākums ir praksē izmantot zīmi visām reģistrētajām precēm un pakalpojumiem. Ja bez pamatojuma piecu gadu laikā no reģistrācijas (trīs gadu laikā Baltkrievijā) neuzsākat zīmes izmantošanu vai jebkurā laikā neizmantojat zīmi piecus gadus pēc kārtas (trīs gadus Baltkrievijā), jebkura ieinteresētā persona var apstrīdēt reģistrāciju: **likums neatbalsta neaktīvu zīmju reģistrēšanu un uzturēšanu.** Un, protams, līdz katra 10 gadu perioda beigām jums ir pienākums iesniegt pieteikumu aizsardzības perioda pagarināšanai un samaksāt atjaunošanas maksu.

10. Cits uzņēmums izmanto zīmi, kas ir līdzīga manai preču zīmei! Ko man darīt?

Jums nekavējoties jārikojas! Prātīgi būtu vispirms pārbaudīt, vai zīme tiek izmantota identiskām vai līdzīgām precēm vai pakalpojumiem. Ja preces vai pakalpojumi nav faktiski līdzīgi, varat iebilst tikai tad, ja jūsu zīme ir plaši pazīstama. Tad, ja jums tiešām ir pamats iebilst, pirmais solis parasti ir nosūtīt pārkāpējam vēstuli par aizskarošas darbības izbeigšanu. Bieži vien ar to pietiek. Ja šis otrs uzņēmums noliedz, ka tas būtu pārkāpis jūsu tiesības uz preču zīmi, vienīgais līdzeklis ir vērsšanās tiesā vai citās attiecīgās iestādēs.

Noderīgi zināt! Igaunijā jums jāvēršas Igaunijas Intelektuālā īpašuma apelācijas valdē, bet Baltkrievijā varat lūgt ierosināt administratīvo procesu pret pārkāpēju vai vērsties civillietu tiesā.

Tiesā var pieprasīt ne tikai jūsu preču zīmes izmantošanas pārtraukšanu, bet arī zaudējumu atlīdzību. Pastāv arī iespēja piemērot pagaidu noregulējuma līdzekli, kas aizliedz pretiniekam izmantot zīmi līdz galīgā sprieduma pieņemšanai. Kā jebkurā tiesvedībā, vispirms ir vērts veikt izmaksu analīzi, lai saprastu, vai prasījuma iesniegšana atmaksāsies. **Noderīgi zināt!** Baltkrievijā kā alternatīvu zaudējumu atlīdzībai varat pieprasīt kompensāciju apjomā līdz aptuveni 500 000 EUR.